1 (1) Key 66396

(Time: 2½ Hours) **[Total Marks: 80]**

Please check whether you have got the right Question paper.

N. B.: All questions are **compulsory**.
सर्व प्रश्न सोडविणे **आवश्यक आहे.**
All question carry **equal marks**.
सर्व प्रश्नांना **समान गुण** आहेत.
Figures to the right indicate **full marks**.
उजवीकडील **अंक पूर्ण गुण** दर्शवितात.

Text: Culture & History in Pali text.

Q.1. Translate into English or Marathi. (Any two) **[20]**
इंग्रजी किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणतेही दोन)

(a) अथ खो ते भिक्खू येन राजगहको सेट्ठी तेनुपसङ्कमिंसु, उपसङ्कमित्वा राजगहकं सेट्ठिं एतदवोचुं- "अनुञ्ञाता खो, गहपति, भगवता विहारा; यस्सदानि कालं मञ्ञसी"ति। अथ खो राजगहको सेट्ठी एकाहेनेव सट्ठिविहारे पतिट्ठापेसि। अथ खो राजगहको सेट्ठी ते सट्ठिविहारे परियोसापेत्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। एकमन्तं निसिन्नो खो राजगहको सेट्ठी भगवन्तं एतदवोच- "अधिवासेतु मे, भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना"ति। अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन। अथ खो राजगहको सेट्ठी भगवतो अधिवासनं विदित्वा उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि।

उत्तर:- तेव्हा ते भिक्षू जेथे राजगृहाचा श्रेष्ठी होता तेथे गेले, जवळ जाऊन राजगृहाच्या श्रेष्ठीला असे म्हणाले– "गृहपती! भगवंतांनी विहारांची अनुमती दिली आहे. आता आपण ज्याची योग्य वेळ समजता (तसे करा)." तेव्हा राजगृहाच्या श्रेष्ठीने एकाच दिवसात साठ विहारे बनवून घेतले. तेव्हा राजगृहाच्या श्रेष्ठीने ते साठ विहारे बनवून जेथे भगवान होते गेथे गेला, जवळ जाऊन भगवंतांन अभिवादन करून एकाबाजूला बसला. एकाबाजूला बसलेल्या राजगृहाच्या श्रेष्ठीने भगवंतांना असे म्हटले.–"भंते! भगवंतांनी भिक्षू संघासह माझ्या उद्याच्या भोजनाचा स्वीकार करावा." भगवंतांनी मौन राहून स्वीकार केला. तेव्हा राजगृहाच्या श्रेष्ठीने भगवंतांची स्वीकृती जाणून आसनावरून उठून भगवंतांना अभिवादन करून प्रदक्षिणा घालून निघून गेला.

(b) अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो द्वादसनहुतेहि मागधिकेहि ब्राह्मणगहपतिकेहि परिवुतो येन भगवा तेनुपसङ्कमि, उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि। तेपि खो द्वादसनहुता मागधिका ब्राह्मणगहपतिका अप्पेकच्चे भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु, अप्पेकच्चे भगवता सद्धिं सम्मोदिंसु, सम्मोदनीयं कथं सारणीयं वीतिसारेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु, अप्पेकच्चे येन भगवा तेनञ्जलिं पणामेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु, अप्पेकच्चे भगवतो सन्तिके नामगोत्तं सावेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु, अप्पेकच्चे तुण्हीभूता एकमन्तं निसीदिंसु। अथ खो तेसं द्वादसनहुतानं मागधिकानं ब्राह्मणगहपतिकानं एतदहोसि–"किं नु खो महासमणो उरुवेलकस्सपे ब्रह्मचरियं चरति, उदाहु उरुवेलकस्सपो महासमणे ब्रह्मचरियं चरती"ति?

उत्तर:- तेव्हा मगधराज श्रणिय बिंबिसार एक लाख वीस हजार मगधनिवासी ब्राम्हण आणि गृहपतीनी घेरलेला जेथे भगवान तेथे जवळ गेला, जवळ जाऊन भगवंतांना अभिवादन करून एकाबाजूला बसला. ते एक लाख वीस हजार मगधनिवासी ब्राम्हण आणि गृहपती सुद्धा–(त्यापैकी) काही भगवंतांना अभिवादन करून एकाबाजूला बसले. काही भगवंतांना कुशल प्रश्न विचारून, काही बोलण्यायोग्य बोलून सांगण्यायोग्य सांगून विचारण्यायोग्य विचारून एकाबाजूला बसले, काही जिकडे भगवान होते तिकडे हात जोडून एकाबाजूला बसले. काही भगवंतांजवळ नाव व

2

गोत्र सांगून एकबाजूला बसले. काही चुपचाप (काहीही न बोलता) एकबाजूला बसले. तेव्हा त्या एक लाख वीस हजार मगधनिवासी ब्राम्हण आणि गृहपतींना असे वाटले–"काय हा महाश्रमण उरूवेल कस्सपाजवळ ब्रम्हचर्य आचरीत (शिष्य) आहे की उरूवेल कस्सप (काश्यप) महाश्रमणाजवळ ब्रम्हचर्य आचरीत (शिष्य) आहे?"

(c) तेन खो पन समयेन आयस्मा सारिपुत्तो भगवतो अविदूरे निसिन्नो होति। अथ खो आयस्मतो सारिपुत्तस्स एतदहोसि–"लाभा आयस्मतो पुण्णस्स मन्ताणिपुत्तस्स, सुलद्धलाभा आयस्मतो पुण्णस्स मन्ताणिपुत्तस्स, यस्स विञ्ञू सब्रह्मचारी सत्थु सम्मुखा अनुमस्स अनुमस्स वण्णं भासन्ति, तञ्च सत्था अब्भनुमोदति। अप्पेव नाम मयम्पि कदाचि करहचि आयस्मता पुण्णेन मन्ताणिपुत्तेन सद्धिं समागच्छेय्याम, अप्पेव नाम सिया कोचिदेव कथासल्लापो"ति।

अथ खो भगवा राजगहे यथाभिरन्तं विहरित्वा येन सावत्थि तेन चारिकं पक्कामि। अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन सावत्थि तदवसरि। तत्र सुदं भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। अस्सोसि खो आयस्मा पुण्णो मन्ताणिपुत्तो– "भगवा किर सावत्थिं अनुप्पत्तो; सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे"ति।

उत्तर:- त्यावेळी आयुष्मान सारिपुत्त भगवंतांच्या जवळच बसले होते.तेव्हा आयुष्मान सारिपुत्तांना वाटले, 'अहो! धन्य आहेत आयु. पुण्ण मन्ताणिपुत्त, ज्यांची प्रशंसा इतक्या सुंदर रीतीने सब्रम्हचारी शास्त्याच्यासमोर करीत आहेत. आणि शास्ता त्यांचे अनुमोदन करीत आहे. हा पुण्ण मन्ताणिपुत्तांना उत्तम रीतीने मिळालेला लाभ आहे. काय आयु. पुण्ण मन्ताणिपुत्तांची आणि माझी कधी भेट होईल? काही विचारांची देवान घेवान होईल?

तेव्हा भगवान राजगृहामध्ये यथेच्छ विहार करून जेथे श्रावस्ती आहे तेथे चारिका करण्यासाठी निघाले.क्रमशः चारिका करीत करीत जेथे श्रावस्ती आहे तेथे पोहोचले. तेथे भगवान श्रावस्तीमध्ये जेतवनात अनाथपिण्डकच्या आरामात विहार करीत होते. आयु. पुण्ण मन्ताणिपुत्तांनी ऐकले की भगवान श्रावस्तीत पोहोचले असून जेतवनात अनाथपिण्डकच्या आरामात विहार करीत आहेत.

Q.2. Answer the following questions. (Any two) **[20]**

खालीलप्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(a) Do as **Directed** (with the help of given **sentences**-Write answer in Pali))

[दिलेल्या वाक्यांच्या आधारे कंसात सांगितल्याप्रमाणे करा.- पालित उत्तरे लिहा]

1.कस्सको सरेन ----(बैलास) पहरति |[Give appropriate Pali word for- योग्य पालि शब्द लिहा]

2.दारकम्ह गामम्हा उय्यान कीळिस्सन्ति | [Correct the sentence –चुकीची दुरुस्ती करा]

3.धिवरो मच्छाय उदकं ओतरि | [Change the tense- काळ बदला]

4.मक्कटा वनस्मिं रुक्खे चरिंसु | [Make it Singular- एकवचन करा]

5.--------(श्रावक) बुद्धं पुजेति च धम्मं याचति | [supply the subject- कर्ता लिहा]

उत्तर:-१. गोणं. २. दारका गामस्मिं उय्याने कीळिस्सन्ति. ३. धिवरो मच्छाय उदकं ओतरति.४ मक्कटो वनस्मिं रुक्खे चरि | [Make it Singular- एकवचन करा].५ सावको.

(b) **Match** the following **pairs**. (खालील **जोड्या** जुळवा.)

1. समण	चक्खू
2. पच्चेक	जातिका
3. ओक्खित्त	सम्बुद्धो
4. दुब्बल	कल्याणं
5. परियोसान	चीवरानि

उत्तर:-1. समण-जातिका, 2. पच्चेक- सम्बुद्धो, 3. ओक्खित्त-चक्खू, 4. दुब्बल-चीवरानि
5. परियोसान-कल्याणं.

3

(c) Fill in the **Blanks**. (रिकाम्या जागा भरा.)

1. "भन्ते, अज्ज अम्हाकं एका **मङ्गलकिरिया**, सोभनं नु खो नक्खत्त"न्ति। (मङ्गलकिरिया / अत्तहेतु)
2. एवञ्हि वो, **कुमारियो**, सिक्खितब्बं। (कुमारियो / पराजितो)
3. अम्हाकञ्च पन कुला नत्थि कोचि अगारस्मा **अनगारियं** पब्बजितो। (भजितब्बे / अनगारियं)
4. 'यग्घे महाराज, **जानेय्यासि**, अहं आगच्छामि दक्खिणाय दिसाय। (घातेत्वा / जानेय्यासि)
5. अत्थि योनकानं नानापुटभेदनं सागलं नाम नगरं **नदीपब्बत** सोभितं । (नदीपब्बत / चतुरो)

उत्तरः- १. मङ्गलकिरिया, २. कुमारियो, ३. अनगारियं, ४. जानेय्यासि, ५. नदीपब्बत.

Q.3. Write shorts notes. (Any two) **[20]**

टीपा लिहा. (कोणतेही दोन)

(a) आनन्दस्स पठमं चीवरभिक्खा उप्पज्जि चीवरसहस्सं

(b) थूपारहपुग्गला

(c) अशोकचा धौलीचा शिलालेख १

Q.4. Answer the following. (Any two) **[20]**

खालीलप्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

(a) How to practice बुद्धानुस्सति - explain with the help of 'बुद्धानुस्सतिकथा.'
'बुद्धानुस्सति' चा सराव कसा करावा हे 'बुद्धानुस्सतिकथा' च्या आधारे स्पष्ट करा.

(b) On the basis of 'पव्बज्जासुत्तं', explain the importance of पब्बज्जा.
'पव्बज्जासुत्ता' च्या आधारे प्रव्रज्जेचे महत्त्व स्पष्ट करा.

(c) With the help of 'चीवररजनकथा', write in your own words the process of colouring of Robes.
'चीवररजनकथा' या पाठाच्या आधारे तुमच्या स्वतःच्या शब्दात चीवर रंगविण्याची कार्यपद्धती लिहा.

****